

NORLAM

THE NORWEGIAN MISSION OF RULE OF LAW ADVISERS TO MOLDOVA

MISIUNEA NORVEGIANĂ DE EXPERTI PENTRU PROMOVAREA SUPREMAȚIEI LEGII ÎN MOLDOVA
50, Vasile Alecsandri str., MD 2012, Chișinău, Moldova
Phones: (+373-22) 27 43 30, 83 81 92, 83 81 93, Fax: (+373-22) 27 43 30

Karin M. Bruzelius
NORLAM
Chișinău
Moldova

Utilizarea unei hotărâri/decizii a Curții Supreme de Justiție sau a CtEDO ca ghidare în deciderea unui caz similar

1. CE ESTE PRECEDENTUL?

Precedentul reprezintă o pronunțare asupra interpretării și aplicării normelor juridice care se poate găsi în partea motivatorie a hotărârii/deciziei emise de Curtea Supremă de Justiție. Curtea explică modul în care una sau mai multe prevederi trebuie să fie înțelese și aplicate. Interpretarea trebuie să fie făcută pe baza formulării prevederii în cauză, scopul legii în care este stipulată prevederea dată și de asemenea și explicațiile conținute în notele explicative ale guvernului în legătură cu propunerea, sau ale parlamentului în legătură cu adoptarea legii.

În unele cazuri, o normă juridică reprezintă implementarea națională a unei obligații de tratat ratificat și devenit obligatoriu pentru stat. În acel caz, instanța va lua, de asemenea, în considerare această obligație în interpretarea textului normei naționale, în scopul *armonizării* interpretării normei naționale cu cea a obligației tratatului internațional.

În cazul obligațiilor ce derivă din anumite convenții cu privire la drepturile omului, curtea poate decide că regula națională trebuie lăsată la o parte sau interpretată într-o manieră care permite obligației internaționale să prevaleze.

2. DE CE AVEM NEVOIE DE PRECEDENTE?

Precedentele sunt utilizate în calitate de instrument pentru a se asigura că legislația într-un stat este interpretată și aplicată uniform. Circumstanțe similare de fapt ar trebui în mod preferabil să fie judecate în manieră similară de către toate instanțele dintr-un stat. Aceasta va asigura certitudine juridică, și va garanta părților în litigiu și populației imparțialitate în procesul de justiție. În unele cazuri, poate de asemenea permite părților – în special în cazul în care situația de fapt nu ridică întrebări – să-și soluționeze problemele într-o manieră amiabilă la o etapă incipientă, fără a trebui să meargă în instanță.

3. UNDE POT FI GĂSITE PRECEDENTELE?

Curtea Constituțională a Republicii Moldova a clarificat în hotărârea sa din aprilie 2010 că toate hotărârile CtEDO din Strasbourg trebuie considerate ca precedente pentru Moldova. În hotărârile sale, curtea de la Strasbourg descrie în mod clar înțelegerea sa asupra diferitor prevederi CEDO și protocoalelor sale.

La analiza hotărârilor CtEDO în stabilirea interpretării curții a regulilor Convenției, ar trebui să se înceapă de la cea mai recentă decizie, din moment ce curtea, în motivarea sa, de cele mai multe ori se referă la interpretările sale anterioare. Curtea utilizează interpretarea proprie a termenilor juridici folosiți în CEDO și în cele mai dificile cazuri încearcă să obțină “o înțelegere juridică europeană comună”.

Curtea Supremă de Justiție din Moldova emite aproximativ 5000 de hotărâri/decizii pe an. Este discutabil dacă toate conțin pronunțări asupra interpretării legislației naționale sau a obligațiilor tratatelor internaționale care pot avea efecte de ghidare a instanțelor inferioare sau a Curții Supreme însăși. Motiv pentru care, Curtea Supremă trebuie să selecteze un anumit număr de decizii în fiecare an și să le facă disponibile pentru toată comunitatea juridică în ansamblu pe pagina sa de internet, cu specificarea clară că aceste decizii vor servi la unificarea interpretării și practicii pentru instanțe.

4. NU VA ACȚIONA ATUNCI CURTEA SUPREMĂ ÎN CALITATE DE ORGAN POLITIC?

Parlamentul a fost abilitat de constituție să adopte legislație, și instanțele au fost împuternicite să o aplice în examinarea cazurilor. Cu toate acestea, chiar dacă legislația este foarte detaliată, cum este cazul Moldovei, apar întrebări referitoare la interpretarea și aplicarea sa. Este aproape imposibil să elaborezi norme juridice într-o manieră care să prevadă diversele circumstanțele de fapt care pot apărea. Totuși, instanțele vor trebui să judece cazurile care parvin în fața lor. În cazul în care există incertitudini referitoare la faptul dacă o situație este acoperită de o regulă sau nu, un precedent al Curții Supreme de Justiție va constitui un suport important pentru judecător. Dacă legislatorul nu este de acord cu precedentul, poate întotdeauna să-l anuleze prin adoptarea unei noi norme juridice. În acest mod, precedentele pot constitui o formulă de dialog între instanțe și Parlament.

Atribuția Parlamentului este oarecum diminuată după ce Curtea Supremă de Justiție s-a pronunțat în baza obligațiilor ce derivă din CEDO. Cu toate acestea, această situație a fost acceptată nu doar prin ratificarea CEDO, dar și prin Articolul 4 din Constituție.

Septembrie 2010